

POSTANOWIENIE

10 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 10 grudnia 2024 r. w Warszawie
zażalenia Syndyka masy upadłości P. S.

na wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z 21 czerwca 2024 r., I Ca 154/24 (I Cz 97/24),

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości P. S.

przeciwko D. S.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

uchyla zaskarżony wyrok.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 czerwca 2024 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu uchylił wyrok Sądu Rejonowego w Stalowej Woli z 18 stycznia 2024 r. i przekazał temuż Sądowi do ponownego rozpoznania sprawę z powództwa syndyka masy upadłości P. S. przeciwko D. S. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną.

Sąd Okręgowy przyjął, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ rozpoznał niedostatecznie sprecyzowane powództwo. Wobec niejasnej treści pozwu, nie można było zidentyfikować przedmiotu sprawy, a w konsekwencji rozpoznać go.

Zażalenie do Sądu Najwyższego wywiódł powód, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że przyczyną uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji, było niedostateczne sprecyzowanie przez syndyka wierzytelności, których ochrony dochodzi poprzez złożenie skargi pauliańskiej. Sąd drugiej instancji wskazał, że zarówno podstawa faktyczna, jak i prawna powództwa została wykazana w sposób należyty.

Zgodnie z powtarzającym się orzecnictwem Sądu Najwyższego do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie, w szczególności w razie oddalenia powództwa z uwagi na przyjęcie braku legitymacji procesowej po którejś ze stron (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12; z 6 grudnia 2013 r., I CZ 90/13). Żadna z wymienionych sytuacji nie nastąpiła w niniejszej sprawie. Przeciwnie, Sąd Okręgowy prawidłowo zidentyfikował przedmiot sprawy, przesądzając o jej istocie. Przedmiotem tym jest badanie czy czynność prawna, w tym przypadku dwie notarialne umowy darowizny udziałów w prawie własności nieruchomości gruntowych.

Powód w wyczerpujący sposób opisał w pozwach czynności prawnej, których dotyczy jego żądanie. Natomiast okoliczność, czy powodowi faktycznie przysługuje status wierzyciela oraz czy kwestionowana czynność mogła prowadzić do jego pokrzywdzenia należą do katalogu przesłanek, które należy spełnić w celu uwzględnienia powództwa. Są zatem badane w toku postępowania w sprawie. Precyzja żądania w sprawie ze skargi pauliańskiej dotyczy zatem jedynie indentyfikacji samej kwestionowanej czynności prawnej.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego podkreśla się również, że w obowiązującym modelu apelacji pełnej rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale obejmuje także powinność merytorycznego rozpoznania sprawy. Zgodnie z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu

w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z tak ukształtowanego zakresu kompetencji sądu drugiej instancji oraz treści art. 386 § 2 i 4 k.p.c. wynika, że postępowanie to - co do zasady - powinno zakończyć się wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie (zob. wyrok z dnia 15 czerwca 2023 r., II CSKP 1139/22).

Zatem uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ma charakter wyjątkowy, a umożliwiających je przesłanek (niezbadania istoty sprawy oraz nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego w całości) nie należy interpretować w sposób rozszerzający. Zgodnie zaś z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego wszelkie inne wady rozstrzygnięcia poza nieważnością postępowania nie uzasadniają uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. (postanowienie z dnia 6 czerwca 2023 r., II UZ 4/23).

Zważywszy zatem, że w niniejszej sprawie Sąd należycie zidentyfikował przedmiot żądania, przeprowadził niezbędne postępowanie dowodowe oraz rozstrzygnął co do istoty sprawy, nie zaistniały przesłanki wydania wyroku kasatoryjnego. W systemie apelacji pełnej do sądu drugiej instancji należy uzupełnienie postępowania dowodowego w razie stwierdzenia, że któraś z przesłanek roszczenia (np. istnienie wierzytelności po stronie powodowej) nie została dostatecznie wykazana.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

ł.n

r.g.